

Stanovisko vlády

k návrhu poslanců Vojtěcha Filipa, Zuzky Bebarové-Rujbrové, Stanislava Grospiče a Vojtěcha Adama na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 234)

Vláda na své schůzi dne 14. července 2014 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a vyslovila s tímto návrhem zákona **nesouhlas** zejména z následujících důvodů:

1. Vláda konstatuje, že ačkoliv se až do konce roku 2011 údaj o omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům (podle terminologie nového občanského zákoníku údaj o omezení svéprávnosti) v občanském průkazu povinně uváděl, povinnost předložit občanský průkaz existovala a existuje pouze vůči orgánům veřejné moci. Tyto orgány však mají možnost získat dotčené údaje z příslušných informačních systémů veřejné správy. V soukromoprávních vztazích se naopak občanský průkaz předkládá pouze dobrovolně, protože v těchto vztazích nemá nikdo povinnost ho předkládat ani oprávnění ho vyžadovat. Povinné uvádění tohoto údaje v občanském průkazu proto nemá v těchto právních vztazích právní význam. Dokladem totožnosti je kromě toho rovněž cestovní pas, kam se žádný z těchto údajů nezapisuje a zapisovat nemá.

2. Návrh zákona se nevypořádává s tím, že pokud je svéprávnost omezena, je omezena jen k právním jednáním uvedeným ve výroku rozhodnutí soudu. Z občanského průkazu, který by obsahoval pouze informaci o tom, že svéprávnost jeho držitele je omezena, by proto stejně nebylo zřejmé, v jakém rozsahu, a takový údaj by neměl smysl.

3. Nelze souhlasit s tvrzením v důvodové zprávě, že statutární orgány obchodních společností mohou být obsazeny osobami s omezenou svéprávností. Údaje o svéprávnosti jsou vedeny v evidenci obyvatel a rejstříkové soudy k nim mají na základě zákona o soudech a soudcích přístup. Osobu, u které je zapsáno omezení svéprávnosti, proto do obchodního rejstříku nezapíší.

4. Návrh zákona upravuje pouze (povinný) zápis údajů o omezení svéprávnosti a uložení zákazu pobytu v § 3, aniž by zohledňoval tento zápis v dalších ustanoveních zákona o občanských průkazech. V návrhu zákona například chybí ustanovení o tom, že právní mocí rozhodnutí soudu o omezení svéprávnosti ztrácí občanský průkaz ze zákona platnost, jako tomu bylo v dřívější právní úpravě [§ 11 odst. 1 písm. c) zákona o občanských průkazech, ve znění účinném do 31. prosince 2011]. V takovém případě by obecní úřady obcí s rozšířenou působností musely rozhodovat o ukončení platnosti občanských průkazů na základě § 11 odst. 2 písm. b) tohoto zákona, tzn. z toho důvodu, že doklad obsahuje nesprávné údaje, ve správním řízení, tedy způsobem zbytečně komplikovaným vzhledem k předem jasnému výsledku takového řízení, který by jednoznačně vyplýval ze soudního rozhodnutí.

5. Důvodová zpráva se zabývá pouze údajem o omezení svéprávnosti, nikoli však údajem o zákazu pobytu, který by podle předloženého návrhu měl být do občanského průkazu rovněž povinně vrácen. V případě tohoto údaje tedy ani není jasné, co má být důvodem navrhované změny zákona. Kromě toho je třeba upozornit na zákon o přestupcích, který po novele účinné od 15. ledna 2013 (zákon č. 494/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony) umožňuje ukládat zákaz pobytu i v přestupkovém řízení. Součástí uvedeného zákona jsou i novely zákona o evidenci obyvatel a zákona o pobytu cizinců na území České republiky, přidávající tento údaj do informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců, a to jak pokud jde o trest uložený soudem, tak i správním orgánem. Získávání údaje o zákazu pobytu by tak bylo v případě orgánů veřejné moci řešeno skrze on-line přístup do příslušných informačních systémů veřejné správy. Osoby soukromého práva tento údaj nepotřebují a uvádět ho povinně do občanského průkazu by proto

bylo nejen zbytečné, ale i difamující. Navíc by to znamenalo nutnost dvojí výměny občanského průkazu, a to při uložení trestu a po jeho vypršení, a s tím spojené zbytečné náklady.

6. Návrh zákona je retroaktivní (a to v neprospěch odsouzených osob), protože požaduje, aby všechny osoby, které byly po 31. prosinci 2011 do nabytí účinnosti zákona odsouzeny k trestu zákazu pobytu, si nechali údaj do občanského průkazu zapsat. Body 3 a 4 věta druhá přechodných ustanovení jsou nadbytečné, neboť tyto úkony jsou osvobozeny podle § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Návrh zákona vykazuje i některé legislativně-technické chyby - zatímco čl. I používá správně pojem nového občanského zákoníku „omezení svéprávnosti“, přechodná ustanovení obsažená v čl. II používají již nesprávný pojem „omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům“.